

lig den, at man ikke kunde komme frem med denne i og for sig temmelig ønskelige Fremstilling, at der var Udsigt til, at Overskribelser vilde finde Sted, uden at man samtidig dermed maatte standse Arbejdet. Jeg maa atter paastaa, at Enhver, der kender Forholdet eller vil sætte sig ind deri, maa indrømme, at dette var en afgjørende Nødvendighed. I det Dieblisk man vilde forsøge paa at indlede en Forhandling om dette Spørgsmaal, maatte det, selv om det lod sig gjøre — man maa erindre, hvorledes Situationen var i Slutningen af Marts forrige Aar — at faae en Forhandling derom, staa som givet for Ministeriet, at Følgen deraf maatte blive en Standsning af Arbejdet, men en saadan vilde atter med Nødvendighed have affødt overordentlig store Udgifter. For det Første vilde en saadan Standsning have fremkaldt et Erstatningsansvar ligeoverfor Entreprenørerne. Det kan ikke forlanges, og vilde heller ikke være ønskeligt, at jeg her skulde gaa ind paa en nærmere Detaillering af dette Punkt, men jeg kan kun sige, at det efter de daværende Forhold var aldeles givet, at Entreprenørerne, naar man vilde sige, at Arbejdet skulde standses, fordi man ikke vilde skaffe Penge til at fortsætte det, efter den afsluttede Kontrakt maatte være berettigede til at sige: Derved blive vi brystholdne, og vi gjøre altsaa Fordring paa Erstatning. Naar den ærede Rigsdagsmand henviste til, at Entreprenørerne ogsaa havde tilsidefat, hvad de skulde have udført, vil jeg blot gjøre opmærksom paa, at denne Sag ikke paa nogen Maade var klar. Ulykkeligvis har den hele Udsættelse af denne Entreprisje været fordelt paa Mange, der hver havde Sit at gjøre, hvilket tilbørlig har været lobbestemt og tilbørlig har ligget i Sagens Natur, og det vilde derfor have været meget let for Entreprenørerne at paavise, at der var Mangel fra Arkitekternes eller fra Bygningskommissionens Side, som igjen vare Skyld i, at de ikke vare blevne færdige. Jeg er overbevist om, at der vilde være fremkommet saadanne Indsigelser, og at det ikke kunde beregnes, i hvilket Omfang de vilde se. Dernæst tror jeg ogsaa, det maa indrømmes, at en Standsning af Arbejdet nødvendig vilde have medført en betydelig Forbyrdelse deraf. Det kan nemlig ikke modsiges, at en Gjenoptagelse af et saa kompliceret Arbejde, naar det var blevet standset — og man gaar jo ud fra, at det ikke skulde være, som der blev nævnt, en ny MarmorKirke — vilde blive dyrere, end om Arbejdet var blevet fortsat. Der var imidlertid en anden Grund tilstede, som var af langt større Betydning. Den ærede Rigsdagsmand omtalte Theatrets Nebbrydning og mente, at man kunde have ladet det gamle blive staaende; der havde da Intet været i Veien. Dersom Theatret havde maatte nebbrydes, vilde derved ganske vist en overordentlig betydelig Indtægtsformindskelse have fundet Sted. Hele Forestillingsindtægten vilde da saa at sige have været tabt, thi selv om man vilde mene, at man kunde

have forsøgt at give Forestillinger paa et andet Theater, havde Ministeren selv personlig en saarig Erfaring fra 1857, da der i et Par Maanedere blev spillet paa Hofteatret, hvor det viste sig, at der i Stedet for Indtægt snarere blev Udgift. Naar man imidlertid har sagt, at man skulde have ladet det gamle Theater blive staaende, vil jeg slet ikke tage Hensyn til et Punkt, som atter der maatte fremtræde, nemlig en Ret for Entreprenøren, som man i Følge Kontrakt havde maattet binde til at faae Theatret borttrydret, hvis man vilde have Udsigt til at faae Theatret færdigt i 1874—75, til at reise et Krav i saa Henseende, idet han kunde sige, at han var rede til at lade det blive staaende, hvis man ønskede det, men at han da maatte have Ret til Godtgjørelse for Benyttelse af Theatret. Derimod er der en anden Grund, som er mere afgjørende. Dersom man nemlig skulde have fortsat Forestillingerne i det gamle Theater endnu et Aar, havde dette ikke alene været en Fortsættelse af en Tilstand, som i det sidste Aar med Jøie var bleven kaldt en fuldstændig skandaløs Tilstand, og som ganske vist ogsaa ved flere Leiligheder viste sig at være endog en farlig Tilstand ved Passagen for Publikum til og fra Theatret; men der var foregaaet en stor Forandring, mine Herrer. Der var nemlig foregaaet den Forandring, at det nye Theaters Mur var reist, at hele den østre Side af det gamle Theater var lukket, at der ikke var een Udgang derfra, som kunde aabnes, og jeg tilstaa, at jeg med største Skælv vilde have tænkt paa at fortsætte Spillet i den følgende Saison i et Theater, der havde en saadan Skikkelse, idet enhver Ibebrand eller blot en pludselig Skælv derfor vilde have haft de allerforfærdeligste Følger. Jeg tror derfor, at der den Gang var fuldstændig afgjørende Grunde for Ministeren til at vælge den B, han valgte. Han var stillet saaledes — det gjentager jeg, og det skal og vil kunne bevises — at han maatte træffe Valget imellem et af disse to Alternativer. Jeg ser nok, at man retter en Bebrejdelse imod Ministeren, fordi han har valgt det Alternativ, han valgte; men jeg vil henstille til en rolig Overvejelse, om man tror, at han var gaaet fri for Bebrejdelse, dersom han, i den Formening derved at skyde alt Ansvar fra sig, havde valgt det andet Alternativ, havde standset Bygningsarbejdet og havde stillet Thinget og Rigsdagen ligeoverfor en saadan Situation.

Jeg kunde paa en Maade dermed slutte, men jeg kan dog ikke negte, at jeg føler en vis Opfordring til at udtale mig endnu lidt fylbigere om Theatret, og jeg haaber, at det ærede Thing i mit Forhold dertil vil finde en tilstrækkelig Grund til at bære over med mig, hvis det, jeg agter at udtale, skulde blive mere udfølgelig, end ønskeligt. Hvad jeg derom kan have at sige, er — det tør jeg udtale — ikke Andet, end hvad der i Sandhed staaer i Forbindelse med den hele Theaterbyg-